

Spis treści

1	Im człowiek starszy, tym bardziej chory?	
	Klaus Hager	1
1.1	Definicja	1
1.2	Statystyczna długość życia	1
1.3	Wiek kalendarzowy i biologiczny	2
1.4	Zwiększanie się średniej długości życia	2
1.5	Zmiany chorobowości	3
2	Co zmienia się u osób starszych?	
	Klaus Hager	5
2.1	Zmiany związane z wiekiem	5
2.2	Diagnostyka	6
2.3	Cele terapeutyczne	6
2.4	Terapia	7
3	Leczyć czy nie leczyć?	
	Klaus Hager	11
3.1	Nakreślenie problemu	11
3.2	Dyskryminacja związana z wiekiem w diagnostyce i leczeniu	12
3.3	Punkt widzenia pacjenta	13
3.4	Oczekiwana odległa statystyczna długość życia	13
3.5	Rokowanie w przypadku stosowania procedur inwazyjnych	13
3.6	Kiedy stan pacjenta staje się paliatywny?	14
4	Ocena – badania w geriatryi	
	Klaus Hager	17
4.1	Definicja	17
4.2	Rodzaje diagnostyki	18
4.3	Dlaczego potrzebna jest taka ocena?	18
4.4	Przykładowe badania	19
4.5	Ograniczenia diagnostyczne	21
4.6	Kto powinien przeprowadzać badania?	21
4.7	Badanie jako wskaźnik prognostyczny	22
5	Ocena geriatryczna w ambulatoryjnej praktyce lekarza rodzinnego	
	Olaf Krause	23
5.1	Definicja	23
5.2	Przesłanki do PBG	24
5.3	Które testy są odpowiednie, a które nie są właściwe w podstawowym badaniu geriatrycznym?	24
5.4	Test MAGIC	25
6	Opieka paliatywna	
	Nils Schneider	29
6.1	Definicja	29
6.2	Naświetlenie problemu	30
6.3	Rozpoznanie stanu paliatywnego i pierwsze kroki	31
6.4	Objawy i leczenie	31
7	Leki	
	Olaf Krause	33
7.1	Definicja	33
7.2	Jakie są różnice w stosowaniu leków u starszych pacjentów?	34
7.3	Polipragmazja, potencjalnie nieodpowiednio dobrane leczenie, lista negatywna	35
7.4	Lista leków zalecanych (FORTA). Które leki są zalecane, a które należy odstawić?	36
8	Otępienie	
	Klaus Hager	39
8.1	Definicja	39
8.2	Zachorowalność	40
8.3	Ograniczenie funkcji poznawczych znacznego stopnia w starszym wieku	40
8.4	Łagodne zaburzenia funkcji poznawczych (MCI)	40
8.5	Objawy otępienia	41
8.6	Diagnostyka zespołów otępiennych	41
8.7	Testy funkcji poznawczych	43
8.8	Diagnostyka postaci otępienia	43
8.9	Przyczyny zespołów otępiennych	44
8.10	Terapia	44
8.11	Leki przeciwdementywne	44
8.12	Rokowanie	46
9	Majaczenie	
	Olaf Krause	47
9.1	Definicja	47
9.2	Częstość występowania, postacie i następstwa	48
9.3	Rozpoznanie i przyczyny	48
9.4	Leczenie majaczenia	49
9.5	Skryning i profilaktyka	50
10	Upadki	
	Meiken Brecht	51
10.1	Definicja	51
10.2	Częstość upadków	51
10.3	Przyczyny upadków	52

10.4	Czynniki ryzyka upadków	53	15.3	Częstość	82
10.5	Metody badań diagnostycznych	53	15.4	Zagrożenia wynikające z niesprawności	82
10.6	Prewencja	54	15.5	Profilaktyka	82
11	Traumatologia wieku starszego		15.6	Leczenie	83
	Marcus Örgel i Maximilian Petri	57	16	Utrata masy ciała, niedożywienie i sarkopenia	
11.1	Definicja	57		Ulrike Wendt	85
11.2	Epidemiologia	57	16.1	Definicja	85
11.3	Proksymalne złamanie kości udowej	57	16.2	Częstość występowania utraty masy ciała u starszych osób	85
11.4	Złamania trzonów kręgow.	59	16.3	Skrining i diagnostyka	86
11.5	Złamanie proksymalne kości ramiennej	60	16.4	Przyczyny spadku masy ciała u starszych osób	86
11.6	Złamanie dystalne kości promieniowej	60	16.5	Leczenie i zapobieganie	88
12	Nietrzymanie moczu		17	Depresja i lęk	
	Wolfgang Kauffels	63		Felix Wedegärtner	89
12.1	Wprowadzenie	63	17.1	Diagnostyka	89
12.2	Diagnostyka nietrzymania moczu	64	17.2	Zaburzenia lękowe	90
12.3	Operacyjne leczenie nietrzymania moczu	65	17.3	Strategie terapeutyczne	91
12.4	Leczenie farmakologiczne	65	18	Ból	
12.5	Zmiana zachowań	68		Matthias Karst	93
12.6	Fizjoterapia w nietrzymaniu moczu	68	18.1	Epidemiologia	93
12.7	Aspekty psychosomatyczne	69	18.2	Diagnostyka bólów przewlekłych	94
13	Infekcje		18.3	Przyczyny przewlekłego bólu w podeszłym wieku	95
	Klaus Hager	71	18.4	Leczenie przewlekłego bólu w starszym wieku	96
13.1	Zakres problemu	71	18.5	Przewlekłe bóle w otępieniu	101
13.2	Przyczyny infekcji w starszym wieku	72	19	Zaburzenia snu	
13.3	Częstość chorób infekcyjnych w starszym wieku	72		Konstantin Lekkos	105
13.4	Specyfika schorzeń infekcyjnych u starszych osób	73	19.1	Wprowadzenie	105
13.5	Badania laboratoryjne wskazujące na infekcję	73	19.2	Fizjologiczny rytm snu	106
13.6	Antybiotykoterapia w starszym wieku	74	19.3	Rytm snu na starość	106
13.7	Bakteriuria i infekcje dróg moczowych	74	19.4	Patologiczne zaburzenia snu	106
13.8	Otępienie i infekcje	74	19.5	Skutki zaburzeń snu	107
13.9	Wskazania do hospitalizacji	74	19.6	Leczenie zaburzeń snu	107
13.10	Pogarszanie się układu immunologicznego z wiekiem	74	20	Odwodnienie i hiponatremia	
14	Biegunka			Olaf Krause	109
	Stefan Köppen	77	20.1	Odwodnienie	109
14.1	Definicja	77	20.2	Hiponatremia	111
14.2	Częstość	77	21	Zaburzenia połykania (dysfagia)	
14.3	Przyczyny	78		Stefan Köppen	113
14.4	Diagnostyka	79	21.1	Definicja	113
14.5	Leczenie	80	21.2	Częstość występowania	113
15	Niesprawność i zespół słabości (frailty syndrome)		21.3	Prawidłowy akt połykania	114
	Klaus Hager	81	21.4	Przyczyny zaburzeń połykania	114
15.1	Definicja	81	21.5	Diagnostyka zaburzeń połykania	116
15.2	Pomiary niesprawności	81	21.6	Leczenie	117

22 Kości i stawy	
Ulrike Wendt	119
22.1 Osteoporoza	119
22.2 Choroba zwyrodnieniowa stawów i reumatoidalne zapalenie stawów w podeszłym wieku	121
23 Choroby układu krążenia	
Martin Stolz	123
23.1 Niewydolność serca	123
23.2 Choroba niedokrwienna serca	124
23.3 Nadciśnienie tętnicze i hipotonia	124
23.4 Omdlenia	127
23.5 Migotanie przedsionków	128
23.6 Choroby zastawek serca	128
24 Neurologia	
Peter Lüdemann	131
24.1 Udar mózgu	131
24.2 Diagnostyka różnicowa ogniskowego napadu drgawek i padaczki	134
24.3 Drżenie	135
24.4 Zespół Parkinsona	135
24.5 Zespół niespokojnych nóg (RLS)	138
24.6 Polineuropatia	138
25 Zmiany płucne, zapalenie płuc	
Klaus Hager	141
25.1 Niektóre zmiany w płucach w podeszłym wieku	141
25.2 Zapalenie płuc w podeszłym wieku	142
26 Choroby przemiany materii i układu wewnętrzwydzielniczego	
Johannes Hensen	145
26.1 Cukrzyca typu 2	145
26.2 Hiperlipidemia i hipercholesterolemia	149
26.3 Dna moczianowa (hiperurykemia)	149
26.4 Zaburzenia funkcji tarczycy	149
27 Niedokrwistość w podeszłym wieku	
Gabriele Röhrig-Herzog i Gerald Kolb	153
27.1 Definicja	153
27.2 Diagnostyka – brak norm dla starszych osób	154
27.3 Epidemiologia	154
27.4 Konsekwencje kliniczne	155
27.5 Zapobieganie	156
27.6 Terapia	156
28 Choroby skóry	
Wolfgang Lensing	159
28.1 Skóra – żyjący pamiętnik	159
28.2 Dermatologiczne choroby wieku podeszłego	160
29 Choroby przewodu pokarmowego oraz ostry brzuch	
Yuri A. Cabanillas Diaz, Olaf Krause i Peter Landwehr	165
29.1 Refluksowe zapalenie przełyku	165
29.2 Zaparcia	166
29.3 Zapalenie uchyłków	166
29.4 Ostry brzuch	167
29.5 Zator tętnicy kręzkowej	168
30 Nerki	
Roland Schmitt	171
30.1 Zmiany w nerkach w podeszłym wieku	171
30.2 GFR a leki	171
30.3 Choroby nerek w podeszłym wieku	172
30.4 Terapia	173
30.5 Zapobieganie	173
31 Narządy zmysłów (wzrok, słuch, węch i smak)	
Stephan Held	175
31.1 Zaburzenia percepcji sensorycznej	175
31.2 Upośledzenie wzroku	176
31.3 Upośledzenie słuchu	177
31.4 Upośledzenie zmysłu węchu i smaku	177
32 Zęby i protezy	
Stephan Held	179
32.1 Podstawy epidemiologiczne	179
32.2 Niedożywienie jako proces wieloczynnikowy	179
32.3 Wpływ złego stanu uzębienia na stan odżywienia	180
32.4 Częste choroby jamy ustnej w wieku podeszłym	180
32.5 Higiena jamy ustnej i protez	180
Piśmiennictwo	185
Skorowidz	189